

СПИС ДРАГОМИРА МАЏАРА – ИЗВОР ЗА ГЕНЕАЛОГИЈУ ЈЕДНЕ ПОРОДИЦЕ И ИСТОРИЈУ ДОЊЕГ ЈЕЛОВЦА

Анстракт: Рад доноси издање текста Драгомира Маџара, генеалогiju и приповест о породици Маџар и осталима са којима се налазе у родбинским везама. Стил и особености казивања приповедача нису мењани, чиме се сачувала изворност говора и наречја овог поткозарског села. Спис је важан како због локалног плана тако и за сагледавање судбине српског сеоског становништва у геноцидној политици Независне Државе Хрватске 1941–1945. године.

Кључне речи: породица, родбинске везе, страдање, Други светски рат, Доњи Јеловац, Дубица.

Рукопис назван “Породични списак”, чија се атрибуција на основу аутентичног записа везује за Драгомира Маџара, рођеног 1929. године у Доњем Јеловцу, по свом пореклу, генеалошким подацима и хронолошким оквирима приповедања представља јединствен писани пандан материјалним остацима, празним гробницама крај обновљене цркве у Доњем Јеловцу, над којима стоје само плоче с именима Срба страдалих у Другом светском рату, стога, прво издање његовог текста, праћено репродукцијом одабраних листова рукописа, доноси ново и веродостојно сведочанство о усташком терору на подручју Козаре, писано по језивом сећању очевица, на папиру, без сумње једном руком, јер анализе свих свесних измена у тексту показују да их је начинио аутор. Управо те палеографско-ортографске налазе треба имати у виду при тумачењу историје текста аутографа, да је Драгомир Маџар у првој етапи свога рада истим, тамнијим мастилом исправљао своје грешке у памћењу, најчешће имена (*Маџар Драгоје Јованов* 3а, *Маџар Ивана Здравка* 6а, *Маџар Илија Јованов* 13б, исправљено: *Маџар Драгоје Николин*, *Маџар Илија Лукин*, *Маџар Ивана Радмиле*) и знатно ређе година,¹ док су његове грешке у писању, узроковане старосним добом као несвесни, банални пропусти, исправљене у издању, истакнуте курзивом и стављене у стреласте заграде. Предложене конјектуре су усклађене с језиком аутора и успостављене проучавањем и упоређивањем текстолошке грађе, на пример, јасно је да су облици топонима *Дођем Јелову* (2а), *Бањеј Луци* (13 б), *Пиједору* (18а) усамљене и несвесне грешке јер су тачни облици забележени на

¹ В. пример 15б. Радосава Љубанова Маџар није преминула 1994, како је првобитно забележено, него 2000. године.

више места у извору: *Доњи Јеловац* (73х) или *hарах legomenon* “*Доње Јелово*”, *Бања Лука* (5х), *Приједор* (22х). Међутим, пажљиво посматрање рукописа основног текста и боје мастила нам указује да је аутор и касније радио на “Породичном списку” светлијим мастилом, дописујући податке о неким лицима, а анализом садржаја у интерполацијама долазимо до закључка да су ти најмлађи слојеви текста настали тек након 2010. године, када је аутор забележио да је преминуо Мирко Милутин Маџар (86).

Грешке које као јаке и оригиналне језичко-правописне црте чувамо у издању, јер припадају аутору и понављају се у извору, примећене су, пре свега, у конгруенцији: *Вулетић Тана, рођен 1953. године* (5а), *Маџар Николина Миланова, рођен 19... у Њемачкој* (7б), *Маџар Јелена Раденкова, рођен 1986. године* (10б), односно графици: *Конара*,² *мује* (1а), *овоје* (22б), *тосу* (24а).³

Рукопис има укупно 27 несигнираних листова, његов текст је једностубачан, само је на последњем листу попис убијених у Хрватској Дубици у Другом светском рату дат двостубачно, док је по страници број редова неуједначен (од 3 до 18).

Треба имати у виду да извор “Породични списак”, поред драгоценог ономастичког корпуса који баца светлост на културолошке артефакте у породицама у Доњем Јеловцу и садржи изванредан корпус друштвеноисторијски важних чињеница.

“Породични списак”

[1а] “Ово је породични списак”, написао је Маџар Драгомир, син Лазе, рођен 1929. године у Доњем Јеловцу. || Маџар Јован, доселио је из Лике из Крајине са својим братом на Букову Косу и онда је дошао у Доњи Јеловац и био је слуган код бега [1б] и бег мује дао земљу да направи да направи колибу сада ћесу Маџари. Маџар Стака дошла је из Мађе код сестре и удала се за Јована Маџара. Маџар Јован рођен је 1846. године у Лици, умро 1916. године у Доњем Јеловцу. Маџар Стака [2а] Јованова, рођена 1850. године, умрла 1914. године у Доњем Јеловцу. Маџар Никола Јованов, рођен 1870. године у Доњем Јеловцу, умро 1912. године у Приједору. || Маџар Лука Јованов, рођен 1880. године у Доњем Јеловцу. Погинуо 1942. године у Јасеновцу. Маџар Марија Јованова, рођена 1874. године у <Доњем> Јелову, удана у Бањце у Кошћу, умрла 1949. године. Маџар Јованка Јованова, рођена 1877. године у Доњем Јеловцу, удана у Кнежевиће у [3а] Мјечаницу, умрла 1954. године. Маџар Стана Јованова, рођена 1883. године у Доњем Јеловцу, удана у Маџуре у Доњи Јеловац. Умрла 1936. године. Маџар Никола Јованов и Маџар Мара Николе родили су четворо дјеце.

² Реч је о топониму Комар, између Травника и Доњег Вакуфа, чија артикулација *Конар* одговара фоничким облицима говора тог поднебља.

³ Писање помоћних глагола састављено с претходном речју је упадљива ортографска црта у извору.

Маџар Мара, [36] рођена 1848. године у Мирковцу, Ећим, умрла 1942. године у Доњем Јеловцу. || Маџар Драгоја Николин, рођен 1893. у Доње Јеловцу, погинуо 1942. године у Јасеновцу. Маџар Сава Драгоје, рођена 1894. године у Међувођу, [4a] Буразор. Умрла 1979. године у Доњем Јеловцу. Маџар Драгоја и Маџар Сава родили су шестеро дјеце. Маџар Тана Драгоје, рођена 1921. године у Доњем Јеловцу, удана у Косове у Пелабинце за Владу, родили су Миру 1939. г. Умрла [46] Тана 1992. године у Београду. Кос Мира, умрла 2008. године у Београду. Маџар Перса Драгоје, рођена 1926. године у Доњем Јеловцу, удана за Милорада Јајчанина у Доњи Јеловац. Јајчанин Милорад и Перса родили су Јајчанин Душка [5a] 1950. године и Јајчанин Радмилу 1952. године⁴ у Београду. || Маџар Живко Драгоје, рођен 1928. године у Доњем Јеловцу, ожењен са Маџар Невенком (Марин из Драготиње, рођена 1931. године). Маџар Мирјана Живка, удана [56] Игњатић, рођена 1952. године у Стоцу. Маџар Гордана Живка, рођена 1953. године у Србцу. Маџар Рада Живка, удана Милутиновић, рођена 1955. године у Србцу. Мађар Живко, умро 1992. године у Србцу. Маџар Невенка, умрла 2005. [6a] године у Србцу. Маџар Љиљана Живка, удана Радонић, рођена 1958. године у Србцу. Маџар Здравко Радоје, рођен 1930. године у Доњем Јеловцу. Маџар Зорка Здравка, рођена 1936. године у Дворишу, Бућма. Маџар Радмила [66] Здравкова, рођена 1954. године у Доњем Јеловцу. Маџар Здравко, умро 2005. године у Доњем Јеловцу. Маџар Ворка, умрла 2004. године у Доњем Јеловцу. || Маџар Коса Драгоје, рођена 1932. године у Доњем Јеловцу, удана за [7a] Перу Вулетића у Горњи Јеловац, родили су четворо дјеце. Вулетић Вукашин, рођен 1955. године, погинуо 1994. године. Вулетић Милена, рођена 1960. године, удана у Шипке у Криву Ријеку. Вулетић Тана, рођен 1953. године, [76] удана у Виле Горњи Јеловац. Вулетић Душко, рођен 1959. године. Маџар Мара Драгоје, рођена 1936. године у Доње Јеловцу, удана за Душана Рауша у Црну Долину. Родили су двије кћери: Рауш Борка, рођена 19... године; Рауш [8a] Љиља, рођена 19... године. Маџар Ивана Радмиле, рођена 1986. у Доњем Јеловцу. || Маџар Милутин Никола, рођен 1894. године у Доњем Јеловцу, умро 1941. године. Маџар Дара Милутина, рођена 1903. године у Божићима, Ковачевић, умрла 1944. године. Маџар Милорад Милутина, рођен 1924. године у Доњем Јеловцу. Маџар Јелена Милорада, рођена 1930. године у Сријему. Маџар Борислав Милорада, рођен 1950. године у Новом Саду. Маџар [9a] Радмила Милорада, рођена 1954. у Новом Саду. Маџар Милинко Милутина, рођен 1926. године у Доњем Јеловцу, умро 1989. године у Коз. Дубици. Маџар Сава Милинка, рођена 1930. године у Бачванима, Мтековић, умрла 2004. године у Коз. Дубици. || Маџар Маринко Милутина, рођен 1929. године у Доњем Јеловцу, умро 2001. године. Маџар Мира Маринкова, рођена 1926. године у Доњем Јеловцу, Чађо, умрла 1982. године. Маџар Милан Маринков, рођен 1948. [10a] године у Доњем Јеловцу. Маџар Анита Миланова, рођена 19... године у Њемачкој. Маџар Николина Миланова, рођен 19... године у Њемач-

⁴ Својеручна исправка. Првобитно забележено: 1954. године.

кој. Маџар Јулија Миланова, рођена 1984. године у Њемачкој. Маџар Александар Миланов, [106] рођен 1992. године у Њемачкој. Маџар Мијодраг Маринков, рођен 1953. године у Доњем Јеловцу, умро 2008 године у Бања Луци. || Маџар Драгица Мијодрагова, рођена 19... године у Градишкој. Маџар Милинко Мијодрагов, [11a] рођен 1978. године у Бањој Луци. Маџар Милка Милутина, рођена 1932. године у Доњем Јеловцу. Погинула 1942. године у Козари. Маџар Милена Милутина, рођена 1956. године у Доњем Јеловцу, удана за Рајка Чађу у Доњи [116] Јеловац. Чађо Гордана Рајкова и Миленина рођена 1956. године у Доњем Јеловцу. Маџар Мирко Милутина, рођен 1940. године у Доњем Јеловцу, умро 2010. године. Маџар Ирена Миркова рођена 19... године у Новом Саду. || Маџар [12a] Весна Миркова, рођена 1968. године у Новом Саду. Маџар Сања Миркова, рођен 1972. године у Новом Саду. Маџар Лазо Николин, рођен 1907. године у Доњем Јеловцу, погинуо 1942. године у Козари. Маџар Вида Лазе, рођена 1907. године у Побрђанима, Бурсаћ, умрла 2000. године у Доњем Јеловцу. Маџар Драгомир Лазин, рођен 1929. године у Доњем Јеловцу. || Маџар Радојка Драгомира, рођена 1929. године у Доњем Јеловцу, Чађо. Маџар Раденко [13a] Драгомира, рођен 1953. године у Доње Јеловцу. Маџар Драгица Драгомира, рођена 1955. године у Доњем Јеловцу. Маџар Милева Раденкова, рођена 1960. године у Јутрогшти, Дошан. Маџар Тања Бранислава, рођена у [136] Приједору 1990. године. Маџар Бранислав Раденков, рођен 1981. године у Доњем Јеловцу. Маџар Јелена Раденкова, рођен 1986. године у Доњем Јеловцу. Маџар Драгица Драгомира, удана за Глигу Грубара у Козарску Дубицу, рођена [14a] 1955. године у Доњем Јеловцу. Грубор Данка Глигина, рођена 1983. године у Дубици. Грубо Ненад Глигин рођен 1988. године у Дубици. || Маџар Драгицу Лазе, рођена 1932. године у Доњем Јеловцу, умрла 1939. године у Доњем [146] Јеловцу. Маџар Никола Лазе, рођен 1936. године у Доњем Јеловцу. Маџар Смиља Лазе, рођена 1941. године у Доњем Јеловцу. Маџар Смиља, удана за Душка Маџара у Приједор. Маџар Сања, Душкова и Смиљина, рођена 1968. [15a] године у Приједору. Маџар Сања, удана за Алију Емирића у Приједор. Емирић Синди, рођена 1995. године у Француској. || Маџар Милка Николе, рођена 1809. године у Доњем Јеловцу, удана за Благоју Чађу у Доњем Јеловцу. [156] Умрла 1932 г. Чађо Милутин Благоје и Милке, рођен 1923. године у Доњем Јеловцу, погинуо у Грмечу 1943. године. Чађо Милорад Благоје, рођен 1926. године у Доњем Јеловцу, умро 1998. године у Приједору. Чађо Душанка Благоје [16a] рођена 1929. године у Доњем Јеловцу. || Маџар Лука Јованов, рођен 1880. године у Доњем Јеловцу, погинуо 1942. године у Јасеновцу. Маџар Миљка Лукина, рођена 1882. године у Горњем Јеловцу, Цвијић, умрла 1944. године у [166] Доњем Јеловцу. Маџар Душан Лукин, рођен 1904. године у Доњем Јеловцу, умро 1933. године у Мостару. Маџар Илија Лукин, рођен 1906. године у Доњем Јеловцу, погинуо 1942. године у Јасеновцу.⁵ Маџар Мирјана Илије, рођена 1909. [17a] године у Бањеј Луци, умрла 1968. године у Бањој

⁵ Дописано у истом реду латиницом: *sajmište Zemun*.

Луци. Маџар Добрила Илије, рођена 1938. године у Мостару, погинула 1942. године у Сиску. || Маџар Младен Илије, рођен 1941. године у Мостару, погинуо 1942. године у Сиску. [176] Маџар Раде Лукин, рођен 1908. године у Доњем Јеловцу, погинуо 1942. године у Јасеновцу. Маџар Боса Раде, рођена 1911. године, Солдат, у Мјечаници. Солдат умрла 1983. године. Маџар Радмила Радина, рођена 1931 г. у Доњем [18а] Јеловцу, умрла 1939. године. Маџар Драгољуб Раде, рођен 1933. године у Доњем Јеловцу, умро 1984. године у Доњем Јеловцу. Маџар Драгица Драгољуба, рођена 1936. године у Срефлијама. Маџар Дарко Драгољуба, рођен 1968. године [186] у Приједору. Маџар Радана Даркова, рођена 1977. године у Приједору. || Маџар Лука Дарков, рођен 2001. године у Приједору. Маџар Радмила Драгољубова, рођена 1958. године у Приједору, удана за Горана Богуновића у [19а] Приједор. Маџар Љубан Лукин, рођен 1910. године у Доњем Јеловцу, погинуо 1942. године у Јасеновцу. Маџар Радосава Љубанова, рођена 1913. године у Мјечаници, Трубарац, умрла 2000. године⁶ у Приједору. Маџар Душан [196] Љубанов, рођен 1935. године у Доњем Јеловцу. Маџар Милена Душанова, рођена 1940. године у Доњем Јеловцу, Зец, умрла 1997. године у Приједору. || Маџар Младен Душанов, рођен 1962. године у Приједору. Маџар Сања [20а] Младенова, рођена 1968. године у Приједору. Маџар Ана Младенова, рођена 1997. године у Приједору. Маџар Љубиша Душанов, рођен 1985. године у Приједору. Маџар Радојка Љубанова, рођена 1940. године Доњем Јеловцу, [206] погинула 1942. године <у> Сиску. Маџар Ратко Радин, рођен 1942. године у Козари, умро 1991. године у Доњем Јеловцу. Маџар Рада Раткова, рођена 1947. године у Србији. Маџар Радан Ратков, рођен 1968. године у Санском Мосту. || [21а] Маџар Слободанка Раданова, рођена 1973. године у Санском Мосту. Маџар Ратко Раданов, рођен 1994. године у Санском Мосту. Маџар Милан⁷ Раданов, рођен 1997. године у Санском Мосту. Маџар Младен Раданов, рођен 2006. [216] године у Приједору. Маџар Драгана Раткова, рођена 1971. године у Санском Мосту, удана Маринковић. Маџар Драгиња Лукина, рођена 1913. године у Доњем Јеловцу, удана за Раду Чађу Д. у Доњи Јеловац, умрла 1997. [22а] године. Маџар Милева Лукина, рођена 1913. године у Доњем Јеловцу, удана за Микајила Ромића у Паланчиште, умрла 1978. године. Маџар Сава Лукина, рођена 1916. године у Доњем Јеловцу. || Удана за Славка Јајчанина у [226] Црну Долину, умрла 2004. године у Приједору. Буразор Радојка Милевина, рођена 1936. године у Елезовачи. Ромић Рајко, рођен 1950. године. || Умрли: Маџар Јован 1916. г., Маџар Стака 1917. г., Маџар Никола 1919. г., Маџар Лука [23а] п. 1942. г., Маџар Марија 1949. г., Маџар Јованка 1954. г., Маџар Стана 1936. г., Маџар Мара 1942. г., Маџар Драгоја п. 1942. г., Маџар Сава 1979. г., Маџар Тана 1992. г., Кос Мира 2008. г., Маџар Живко 1998. г., Маџар Невенка [236] 2005. г., Маџар Здравко 2005. г. || Маџар Зорка 2004. г., Маџар Милутин 1941. г., Маџар Дева 1944. г., Маџар Милка п. 1942. г.,

⁶ Својеручна исправка. Првобитно забележено: 2000. године.

⁷ Idem: *Младен*.

Маџар Милинко 1989. г., Маџар Сава 2004. г., Маџар Маринко 2001. г., Маџар Мира 1982. г., Маџар [24a] Мијодраг 2008. г., Маџар Лазо п. 1942. г., Маџар Вида 2000. г., Маџар Драгица 1939. г., Маџар Никола 2013. г., Маџар Милка Чађо 1932. г., Маџар Миљка 1944. г., Маџар Душан 1933. г., Маџар Мирјана 1968. г., Маџар Младен [246] п. 1942. г., Маџар Добрила п. 1942. г., Маџар Илија п. 1942. г., Маџар Раде п. 1942. г., Маџар Боса 1983. г., Маџар Радмила 1994. г., Маџар Драгољуб 1984. г., Маџар Ратко 1991. г., Маџар Љубан п. 1942. г., Маџар Радосава 2000. г., Маџар [25a] Милена 1997. г., Маџар Радојка п. 1942. г. || Маџар Драгиша 1997. г., Маџар Милева 1978. г., Маџар Сава 2004. г., Маџар Мирко 2010. г., Маџар Коса 2011. г., Маџар Перса 2011. г., Маџар Милорад 2012. г., Маџар Милена 2013. г., Маџар [256] Мара 2013. г. || Овоје мој доживљај. Ја сам Маџар Драгомир, рођен у Доњем Јеловцу 1929. г. У школу сам пошо' 1936. г. у Доњем Јеловцу. Завршио 1940. г. и добио сведочанство Краљевине Југославије. Почео је рат 1941. г. и одма' су [26a] усташе дошли и почели туђи људе и људи су почели бјежати у шуму тако је било до 27. јула 1941. г., 27. јула дигнут устанак, после је устанка дошли су усташе, све су попалили, кога су нашли убили су га || партизани су оћерали у [266] градове Приједор и Дубицу и тако је било до фебруара 1942. г. Тада смо бјежали од куће. Та офанзива трајала 20 дана, дошли смо јопет кући, били смо код куће до јуна мјесеца, онда је дошла Козарска офанзива. Отишли смо у Козару [27a] до пашни Конара, туде смо били 21 дан. Тада су усташе провалили фронт и нас су заробили у Великој Градини. || Одма' су нам отели стоку. Онда гонили до неке њиве, туде смо били око два сата док нијесу скупили доста народа, онда су [276] растевили све људе и напред су предали и тако су нас гонили до Међувођа и онда су дошли камијони и одвезли нас у Хрватску Дубицу. Туде су нас затворили у неко двориште, а људе су затворили у једну велику зграду. Онда [28a] су их доћерали код нас, било је доста људи и почели су туђи и бости ножевима. || Након неколико времена дошо' је војник и нешто је говорио <на> страном језику, већ су их били побили и онда престали, дошло је три камијона и било је неколико наши људи и тосу све натоварили у камијоне и отишли мисмо [286] туде, преноћили кад је свануло, дошли су камијони свију су нас натоварили и одвезли у Јасеновац тамо је био логор напревит сваки дан, довозили су народ, остали смо 59 дана, свако јутро долазили са коњским колима и купили мртве нај [29a] више дјеце, гонили су нас два пута нећилно да пијемо воде на Саву. Видио сам за то времена великог зла, довели су једног дана око 20 људи и усташе су направили један круг и имали су штапове и морали један по један да лети [296] изпредњи док непане. Једног дана дошли смо до капије, тамо је био један човјек који је писо и уписо моју Мајку Маџар Вида, у 11. вагун и усташе су нас оћерали на станицу у Јасеновац. || [30a] Кад је крено' воз, ми нијесмо знали ку' идемо. Кад је воз стао, чуо сам ђевиче банова јаруга и јопет је крено' и стао је на првој станици и туде <смо>⁸ изишли, тоје била пољана, отален смо отишли

⁸ У аутографу постоји пропуст: см.

у Антуновац. Тоје била субота отален смо кренемо у Мерино село, мене је одвела [306] нека жена, тоје била Стана Винклер, дала мије да једем и одвела је мене у шталу и реклаје даћу спавати у јаслама, биле су двије краве, осванула је недеља, неznam за Мајку и сестру Смиљу, низа брата Николу, прошло је *<нет-нет>*⁹ [31a] дана, пасмо се онда саставили, тусмо били до 18. октобра 1942. г., тада смо кренили кући, имали смо пропутницу која је гласла само до Приједора дошли смо 19. *<октобра>*¹⁰ кући нашли смо моју стрину Деву са дјецом 20. октобра [316] усташе су све до Приједора до близу наше куће све поклали тад-су престали и прошли крај нас. || Други дан сам отишо' у воће и нашао канту масти којаје била закопана тоје нами ваљало нашли крумпијера, јабука, тако смо преживили [32a] ту зиму 1943. г. Сваки дан су усташе долазили јер је близу бијо логор 1944. г., 14. јануара черкези од Градишке на коњима миамо побјегли у Јутрогосту били смо један дан тоје била последња војска. Онда је дошла болест тифус, доста [326] је народа умрло 1945. г., стао је рат, почели смо радити и кућити до 1947. г. наишло велико зло. заједница. Били су одбори свако 7 дана долазијо је порез и вишак жита и свиња 1949. г. мораднемо се уписати, одузму нам два вола и [33a] краву и теле, остала нам једна крава, 1953. г. изашли смо из заједнице. Јопет смо почели наново да живимо до 1992. г. и јопет је почео рат. Ево оћу да упишем људе који су заклани у Хрватској Дубици које сам ја познао. Овоје права [34a] истина. || Чађо Саван, Чађо Марко, Чађо Ђођа, Чађо Душан, Чађо Васо, Чађо Пилип, Чађо Драгоја, Чађо Перо, Чађо Јово, Чађо Симо, Чађо Живко, Чађо Лазо, Чађо Благоја, Чађо Станко, Чађо Перо, Чађо Мирко, Чађо Бошко, Чађо [346] Јевто, Чађо Чедо, Чађо Драгоја, Чађо Дмитар, Чађо Ранко, Чађо Милан, Чађо Радован, Балабан Драгић, Балабан Чедо, Јајчанин Јован, Јајчанин Ђуро, Маџар Ђорђе, Маџар Бране, Цвијић Чедо, Тубин Коста, Тубин Бранко, Тубин Рајко, Тубин Спасоја.

⁹ Idem: *нетнет*.

¹⁰ Idem: *октоба*.